

Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Xerontoloxía Social I	Código	653540004	
Titulación	Máster Universitario en Xerontoloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	4
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Maseda Rodríguez, Ana Belén	Correo electrónico	ana.maseda@udc.es	
Profesorado	Lorenzo López, Laura Maseda Rodríguez, Ana Belén	Correo electrónico	laura.lorenzo.lopez@udc.es ana.maseda@udc.es	
Web	estudios.udc.es/es/subject/4540V01/4540004/2021			
Descrición xeral	<p>Obxectivos: * Comprender o avellentamento e o proceso de envellecemento dentro do contexto social global. * Entender o envellecemento poboacional. Procesos e factores. * Coñecer as metáforas do envellecemento e a súa imaxe social. * Distinguir entre avellentamento clínico e social Acordos e desacordos. * Valorar axeitadamente o fenómeno da xubilación e os recursos de preparación para esta. * Coñecer e comprender as relacións familiares e interxeracionais no ámbito do avellentamento. * Afondar nas etapas do avellentamento e o posible incremento das carencias cos seus procesos de adaptación. Illamento e soidade. * Entender o estado da cuestión do binomio dependencia/autonomía. * Afondar nas políticas sociais dirixidas ás persoas maiores. Diferentes modelos. * Coñecer os servizos sociais en Xerontoloxía. Servizos primarios e especializados. * Estudo da planificación social na Xerontoloxía e o estudo de necesidades e demandas. Coñecer os modelos de programación, xestión e avaliación. * Afondar no estudo dun lecer activo cun tratamento especial do turismo social. * Coñecer os procesos da saúde e a calidade de vida co desenvolvemento de hábitos saudables e programas preventivos. * Estudo da problemática social e familiar dos maiores con dependencia. * Estudo da ética e lexislación no benestar social das persoas maiores. * Análise dos métodos e técnicas da ciencia sociolóxica para o desenvolvemento de proxectos de investigación sobre o avellentamento.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Ser capaces de recoñecer as principais patoloxías e síndromes xeriátricas mediante a aplicación de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito da xerontoloxía
A2	Ser capaces de aplicar o método de valoración xeriátrica e xerontolóxica integral a fin de poder establecer as bases para implementar o plan de atención individualizado
A6	Desenvolver a autonomía suficiente para participar en proxectos de investigación e colaboracións científicas ou tecnolóxicas dentro do campo da Xerontoloxía, en contextos interdisciplinares tanto públicos como privados e, no seu caso, cun alto compoñente de transferencia do coñecemento.
A7	Adquirir coñecementos avanzados e demostrando, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializado, unha comprensión detallada e fundamentada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo no campo da Xerontoloxía
B1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación
B2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidas dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa xerontoloxía e a xeriatría
B3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
B4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións? e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan? a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades

B5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Situar os problemas das persoas maiores no contexto social que as orixina.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Investigar os factores sociais que afectan aos procesos de envellecemento, á vez que permiten establecer as necesidades e demandas das persoas maiores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Planificar e xerar programas, proxectos, actividades e servizos, dentro de modelos dinámicos que permitan un desenvolvemento posterior de estratexias de intervención social e sanitaria.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Xestión de equipos multidisciplinares dentro de políticas sociais que formulan o deseño de proxectos que utilizan a prevención, a interacción e a integración como eixos vertebradores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Dirixir e coordinar programas para prepararse para a xubilación e a adaptación ao envellecemento.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Participación na orientación familiar e na mediación en familias con persoas maiores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Introducir procesos de concienciación sobre o problema do envellecemento nos círculos familiares, así como o establecemento de pautas para a comunicación interxeracional.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Asesorar aos responsables das administracións públicas na formación de programas de benestar social dirixidos a persoas maiores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2

Asesorar a entidades privadas (fundacións, asociacións, ONG ...) na formulación e xestión de proxectos para persoas maiores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2
Introducir procesos de asociacionismo en persoas maiores.	AP1 AP2 AI1 AI2	BM1 BM2 BM3 BM4 BM5	CM1 CM2

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1: Introducción á xerontoloxía social	1.1. Bases conceptuais e obxectivos da xerontoloxía 1.2. A figura do xerontólogo 1.3. Saúde e envellecemento 1.4. Características da enfermidade do paciente maior 1.5. Paciente maior/ xerontolóxico / xeriátrico / fráxil 1.6. Bibliografía básica
Tema 2. Teorías do envellecemento	2.1. Teorías biolóxicas 2.2. Teorías psicolóxicas 2.3. Teorías sociolóxicas
Tema 3. Construción social do concepto de envellecemento	3.1. O concepto do avellentamento segundo distintos criterios 3.2. Clasificación do avellentamento: distintas denominacións 3.3. Falsas concepcións sobre o avellentamento: mitos e estereotipos 3.4. Efectos macroeconómicos. Mercadotecnia para un segmento social emerxente: efectos macroeconómicos e sobre as empresas
Tema 4. As relacións familiares no marco do envellecemento	4.1. Envellecemento e familia hoxe. Necesidades da persoa maior da familia: 4.1.1. Fisiolóxico 4.1.2. Económico 4.1.3. Anímico 4.1.4. Social 4.2. A contribución da persoa maior na familia
Tema 5. Roles familiares	5.1. Estrutura 5.2. Roles familiares 5.3. Familia e modernización 5.4. Cambio na estrutura familiar: xeracións e roles asociados
Tema 6. Envellecemento e dependencia	6.1. Quen debería facerse cargo da dependencia 6.2. Contexto lexislativo: a Constitución Española e a Lei de Dependencia 6.3. Como asumir a dependencia: manter na casa a persoas maiores con dependencia 6.4. Perspectivas de coordinación
Tema 7. O traballo na actualidade	7.1. O traballo moderno. Discriminación laboral por idade 7.2. Tendencias laborais e novas modalidades 7.3. Aptitude: mitos e feitos. Idade cronolóxica

Tema 8. Xubilación	<ul style="list-style-type: none"> 8.1. Marco de xubilación: teorías 8.2. Cambio de vida, cambio de roles 8.3. A actitude cara á xubilación como elemento determinante 8.4. A decisión de xubilarse e a calidade de vida 8.5. O impacto da xubilación<ul style="list-style-type: none"> 8.5.1. Na área psicolóxica 8.5.2. Na área cognitiva 8.5.3. Na área de comportamento 8.5.4. Na área psicoafectiva 8.6. Impacto nas relacións sociais 8.7. Programas de preparación para a xubilación (PPJ)
Tema 9. Muller maior e xubilación	<ul style="list-style-type: none"> 9.1. O traballo do fogar 9.2. O traballo fóra da casa 9.3. Carreiras laborais das mulleres 9.4. Xubilación feminina
Tema 10. Maltrato na persoa maior	<ul style="list-style-type: none"> 10.1. Introducción 10.2. Conceptos básicos<ul style="list-style-type: none"> 10.2.1 Abuso físico 10.2.2 Abuso psicolóxico 10.2.3 Abuso económico 10.2.4 Neglixencia 10.3. Epidemioloxía 10.4. Factores de risco. Factores de risco nas residencias 10.5. Identificación e valoración do maior maltratado 10.6. Atención multidisciplinar á persoa maior maltratada 10.7. Prevención e solucións
Tema 11. Problemas deontolóxicos en residencias para persoas maiores	<ul style="list-style-type: none"> 11.1. O papel dos coidados residenciais no marco da asistencia xeriatrica 11.2. Deontoloxía e residencias de persoas maiores. Principais factores condicionantes<ul style="list-style-type: none"> 11.2.1 Garantías de calidade asistencial 11.2.2 Organigrama e equipos 11.2.3 Características arquitectónicas e ambientais 11.2.4 Existencia de programas específicos de intervención 11.2.5 Responsabilidades do equipo médico
Tema 12. Toma de decisións: procedemento e instrucións	<ul style="list-style-type: none"> 12.1. A toma de decisións: procedemento e instrucións 12.2. Principais problemas éticos en Xerontoloxía. Comités de ética asistencial
Tema 13. Políticas sociais e atención sociosanitaria	<ul style="list-style-type: none"> 13.1. Desenvolvemento das políticas sociais dirixidas ás persoas maiores: planes de acción para as persoas maiores 13.2. Os modelos europeos, español e galego 13.3. O espazo socio-sanitario:<ul style="list-style-type: none"> 13.3.1 Características 13.3.2 Concertación e acreditación de centros socio-sanitarios 13.3.3 Coordinación e unidades socio-sanitarias

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A6 A7 B1 B2 B3 B4 C1 C2	24	15	39

Seminario	A1 A2 A6 A7 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C2	8	15	23
Proba obxectiva	A1 A2 A6 A7 B1 B4 C2	4	30	34
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	É a explicación por parte do profesor dos contidos da materia na aula no chamado ensino expositivo. En ocasións, soportarase con soporte visual. As clases deben comprender os conceptos e teorías e formular posibles dúbidas sobre eles. Aquí inclúiranse as prácticas realizadas na aula (comentarios, vídeos, lecturas de novas actuais ...).
Seminario	Vinculados a cada un dos temas expositivos, desenvolveranse actividades co estudante.
Proba obxectiva	Os temas presentados na clase, nas sesións expositivas de docencia, deben aprobarse mediante un exame escrito.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Proba obxectiva	Os estudantes recibirán apoio na selección de textos e proporcionaranse consellos en caso de dúbida para realizar as actividades propostas. As críticas comentarase cos propios alumnos. Proporcionarase apoio e asesoramento aos estudantes para realizar cada unha das prácticas propostas ou traballos supervisados. Durante a execución destes traballos, o profesor realizará un seguimento deles e, unha vez rematados e corrixiados, discutirase o alumno sobre o seu contido para determinar os resultados e avalialos co fin de levar a cabo este asesoramento. ALUMNADO CON RECOÑECEMENTO DE DEDICACIÓN A TEMPO PARCIAL E DISPENSA ACADÉMICA DE EXENCIÓN DE ASISTENCIA, segundo establece a "Norma que regula o réxime de dedicación ao estudo dos estudantes de grao na UDC? (Art.3.b e 4.5) e as ?Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (Art. 3 e 8b), o alumnado poderá solicitar sempre que o precise tutorías co profesorado da materia, facilitando o modo presencial ou virtual segundo a dispoñibilidade do/a alumno/a.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A1 A2 A6 A7 B1 B2 B3 B4 C1 C2	É a explicación por parte do profesor dos contidos da materia na aula no chamado ensino expositivo. En ocasións, dependerá do soporte visual. As clases deben comprender os conceptos e teorías e xerar posibles dúbidas sobre eles. Aquí inclúiranse as prácticas realizadas na aula (comentarios, vídeos, lecturas de novas actuais ...).	30
Proba obxectiva	A1 A2 A6 A7 B1 B4 C2	Os temas presentados na clase, nas sesións expositivas de docencia, deben aprobarse mediante un exame escrito.	70

Observacións avaliación

ALUMNADO

CON RECOÑECEMENTO DE DEDICACIÓN A TEMPO PARCIAL E DISPENSA ACADÉMICA DE

EXENCIÓN DE ASISTENCIA, segundo establece a "Norma que regula o réxime de dedicación ao estudo dos estudantes de grao na UDC? (Art.3.b e 4.5) e as ?Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (Art. 3 e 8b), a cualificación referida á asistencia á aula será substituída pola realización dun traballo práctico vinculado a dita formación. Ademais, en titorías personalizadas explicaráselles o traballo realizado na aula para que podan realizalo adecuadamente no seu domicilio.

IMPORTANTE:

- A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a perda do dereito á oportunidade na que se cometa a falta e respecto da materia na que se tivese cometido. Cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Segundo se recolle nas distintas

normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas...). Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas

Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Millán Calenti JC (comp) (2006). Principios de Geriatría y Gerontología. Madrid: McGraw-Hill Interamericana
- Hernández Rodríguez G et al. (2006). Sociología de la Vejez (pp. 43-112). En Millán Calenti JC. (comp.) Principios de Geriatría y Gerontología. . Madrid: Mc-Graw Hill Interamericana
- Mayán Santos JM (ed.) (2000). Gerontología Social. . Santiago de Compostela: Segra Ediciones

Bibliografía complementaria	<p>- Adroher Biosca S. (coord.). (2000). Mayores y Familia. Madrid: Universidad P. Comillas y Mº Trabajo y Asuntos Sociales-IMSERSO- Amor Pan JR (2010). Bioética y Dependencia, Capítulo VI (pp. 271-339). A Coruña: Obra Social Caixa Galicia- Amor Pan JR (2010). Bioética y Dependencia. A Coruña: Obra Social Caixa Galicia- Campo Ladero MJ (2000). Apoyo informal a las personas mayores y el papel de la mujer cuidadora. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas- Casado D (2002). Manual de Servicios Sociales. Madrid: Polibea, Biblioteca de Intervención y Política Social- Fernández García T, Ares Parra A. (coords.) (2002). Servicios Sociales: Dirección Gestión y Planificación. Madrid: Alianza Editorial- Hernández Rodríguez G, Millán Calenti JC (2000). Ancianidad, Familia y Enfermedad de Alzheimer. A Coruña: Universidad de A Coruña- Hernández Rodríguez G (2000). Aportación de los mayores en la familia (pp. 69-97). En: Mayores Solidarios. Madrid: Cáritas Española- Hernández Rodríguez G (2001). Familia y Ancianos. Rev Educ. 325: 129-142- López Azpitarte E (2006). Ética en Geriatría (pp. 351-364). En Millán Calenti JC. (comp.) Principios de Geriatría y Gerontología. Madrid: Mc-Graw Hill Interamericana- Meil Landwerlin G (2000). Imágenes de la solidaridad familiar. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas- Moragas Moragas R (1991). Gerontología social. Barcelona: Herder- Rodríguez Castedo A (dir.) (2005). Libro Blanco. Atención a las Personas en situación de Dependencia en España. Madrid: IMSERSO- Sánchez Vera P, Bote Díaz M (2007). Los mayores y el amor. Una perspectiva sociológica. Valencia: Nau Libres- Santamarina C et al. (2002). Percepciones sociales sobre las personas mayores. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (IMSERSO) Libros recomendados para ?Lecturas? de Beavoir S (2001). La vejez. Madrid: De Bolsillo- Delibes M (2010). Cartas de amor a un sexagenario voluptuoso. Madrid: Destino. Delibes M (2010). Diario de un jubilado. Madrid: Destino. Delibes M (1978). El disputado voto del señor Cayo. Madrid: Destino. Delibes M (1979). La hoja roja. Barcelona: Argos Vergara. Friedan B (1994). La fuente de la edad. Madrid: Planeta. Hemingway E (2012). El viejo y el mar. Madrid: De Bolsillo. Missinne LE (2004). Reflexiones sobre la vejez. Madrid: CCS</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xerontoloxía Social I/653540004

Metodoloxía da Investigación en Xerontoloxía/653540006

Valoración en Xerontoloxía/653540002

Intervención en Xerontoloxía/653540003

Materias que continúan o temario

Observacións

Para axudar a conseguir un entorno inmediato sustentable e cumprir

co obxectivo estratéxico 2 do "V Plan de Acción do Programa Green Campus

FCS (2023-2025)", os traballos documentais que se realicen nesta materia:a) Maioritariamente solicitaranse en formato virtual e soporte

informático.b) De realizarse en papel:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.-

Evitarase a realización de borradores.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías